

PRACE TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK W WILNIE.

Wydział nauk matematycznych i przyrodniczych. Tom VIII.

TRAVAUX DE LA SOCIÉTÉ DES SCIENCES ET DES LETTRES DE WILNO.

Classe des Sciences mathématiques et naturelles. Tome VIII.

Prace Zakładów Geologicznego
i Geograficznego

Uniwersytetu St. Batorego w Wilnie.

Travaux des l'Instituts de Géologie
et de Géographie

de l'Université de Wilno.

N° 11.

WANDA REWIŃSKA.

Bereza Kartuska, wybrane rozdziały z antropogeografii
miasteczka.

Bereza Kartuska, la géographie humaine d'une petite ville.

(Résumé p. 56).

WILNO

1934

Wydano z zasiłku Funduszu Kultury Narodowej.

Zakłady Graficzne „ZNICZ”, Wilno.

WANDA REWIENSKA.

Bereza Kartuska, wybrane rozdziały z antropogeografii miasteczka.

Bereza Kartuska, la géographie humaine d'une petite ville.

(Komunikat zgłoszony przez czł. M. Limanowskiego na posiedzeniu w dn. 14.III 1933 r.).

W jesieni 1931-go roku, pracując w grupie geologicznej Prof. dr. M. Limanowskiego, która z ramienia Biura Projektu Meljoracji Polesia prowadziła badania w powiecie prużańskim, zetknęłam się poraz pierwszy z Berezą Kartuską.

Uderzyła mnie odrazu pewna odrębność Berezy w porównaniu do innych drobnych skupień urbanistycznych, położonych na północno-wschodnim obszarze Rzeczypospolitej, oraz dziwna logika w jej rozwoju terytorjalnym, tak wyraźnie zapisana w planie całego miasteczka. Obok wymienionych właściwości Bereza posiada szereg ciekawych cech topologicznych, związanych z układem sieci komunikacyjnej na zachodnim Polesiu, oraz swój specjalny urok, który płynie z malowniczych, pełnych romantyzmu murów b. klasztoru kartuzów. Powyższe momenty zachęciły mnie do bliższego przestudjowania Berezy i poświęcenia jej niniejszej rozprawy.

Bereza i jej okolice, podobnie jak całe terytorjum zachodniego Polesia, nie może poszczycić się bogatą literaturą naukową. Brak tu przede wszystkim szerszych opracowań z dziedziny wielu nauk przyrodniczych, jak na przykład z morfologii, geologii i t. d. W rozdziale, omawiającym położenie Berezy Kartuskiej, musiałam w znacznym stopniu oprzeć się na własnych obserwacjach, to też wymieniony rozdział nie pretenduje do całkowitego wyczerpania tematu. Analizując krajobraz, usiłowałam tylko naszkicować tło, na którym rozwinęło się miasteczko oraz podkreślić te momenty terenowe, które posiadają szersze znaczenie antropogeograficzne.

Obok niedostatecznej literatury przyrodniczej, dotyczącej zachodniego Polesia, zaznacza się zupełny brak opracowań historycznych miasteczka. W odniesieniu do Berezy znalazłam tylko kilka wzmianek